

ὕπνομετάνοιες χωρὶς νὰ δύναται νὰ ποικιμηθῇ. Θὰ τραβήχτηκε στὴ μέση τῆς σάλλας γιὰ ν᾿αἰεῖ πὶο ἐκεῖ ἀπὸ τὸν τοῖχο, νὰ μὴν ἔρθῃ καμιά τρίχα ἢ καμιά σκόνη ἐπάνω της, ἔτσι καθαρὸντυμένη κ' ἔτσι ὁμορφὴ γιὰ τὸ εἶτανε.

Ἄφ'αὐτοῦ εἶδε ἡ Ζωὴ, καὶ ἀντὶς νὰ πᾶν ἐκεῖ πού ἔλεγε, μπῆκε τώρα στὴ σάλλα καὶ σιγὸγυρε στὸ μιντέρει. Ἡ χαρὰ καὶ ὁ ἥλιος λαμπραίνανε τάγγελοι καὶ τῆς κοιλίδια, γιὰτὶ χαίρουσαν πού οἱ Ἰδέες οἱ φιληνάδες τῆς δὲν ἄφιναν τὴ γριὰ νὰ ἡσυχάσῃ, τάχα πῶς ἀτῆ τῆς νικοῦσε παντοῦ καὶ ὄχι ἐκεῖνος. Χαίρουσαν ἀκόμη νᾶχῃ μπροστά της τὸ θάμα τῆς, τὴ γριὰ ἀφτὴ πού ἐκατὸ χρόνια ζωὴ τὴν κάμανε νάγαπιέται ξανά, μὲ τὴ γλυκειὰ καὶ ἀθώα τῆς μορφῇ, ὅπως ἀγαπιούνταν ὅταν εἶτανε κοριτσάκι.

Ἐκεῖ πού κοιτάζε κ' ἐφτυχοῦσε ἡ Ζωὴ, μιὰ σκιά κάλυψε τὰ παραθύρια καὶ πρόβαλον τὰ κιτριναίρικα μούτρα τοῦ Θανάτου. Σὰν τὸν εἶδε ἡ Ζωὴ — κλείσανε τὰ μάτια τῆς — ἔτρεξε νὰ κρυφτῇ μὲς τὸν ἥλιο τῶν μπερντέδων. Ὁ Θάνατος δὶχως νὰ τὴν παρατηρήσῃ μπῆκε μέσα κ' ἔσυρε νὰ κάτῃ στὴν πὶο σκοτεινὴ κώχη τῆς σάλλας. Κι ἀφτὸς σὰν εἶχε φτάσει στὴν Πόλη, γύρεβε τόπο καλὸ νὰ ξεκουραστῇ καὶ πῆγαινε στὸ Ἰπὶ πού εἶναι τὰ τούρκικα μνήματα, νὰ ξαπλωθῇ καὶ νὰ κουβεντιάσῃ μὲ τὰ κυπαρίσσια. Μὰ ἔπαθε ὅ,τι καὶ ἡ Ζωὴ ἡ σπιταρόνα ἀφτὴ, ἡ σάλλα ἀφτὴ, πού δὲ βασίλευε μέσα τους οὔτε τοῦ λόγου του οὔτε ἔκεινη, τὸν κάμανε νὰ κοντοσταθῇ καὶ σὰ στοχάσθηκε τὴ γριὰ ντραπῆκε στὸν κόσμον τέτοια μιὰ νᾶναι γριὰ. Γι' ἀφτὸ μπῆκε μέσα καὶ τώρα ἀπὸ τὴν κώχη του ζαρωμένος τὴν κοιτάζε ἄγρια ἄγρια.

Κακόμοιρη γριὰ! Ἐκεῖνοῦ ὁ ἀδερφός ὁ Ὑπνος καὶ Κεῖνης οἱ φιληνάδες οἱ Ἰδέες παίζανε μὲ τὸ κεφάλι τῆς καὶ τῆς τὸ χτυποῦσαν σὰν τόπι κάτω καὶ ἄπάνω. Μιὰ στιγμή γλίστρησε τὸ χέρι τῆς κ' ἔφυγε τὸ κεφάλι τῆς καὶ τόσο ἀλλόκοτα κατρακύλησε μὲς τὴν ποδιά τῆς πού ὁ Θάνατος γέλασε καὶ ἀπ' τὰτζαμῆδικο γέλιο του φάνηκε πῶς δὲν εἶχε γελᾶσει ποτὲ στὴν ὑπαρξὴ του...

Κι αὐτὸ τὸ παιγνίδι ξακλουθοῦσε γιὰ πολὺ στὴν ἔρημη σάλλα ἐκεῖνο τὰπομεσήμερο μονάχα πού τὸ καντίλι συντράφεβε τὸν πόνο τῆς γριὰς μὲ τὸ ψυχρομάχημά του ὡς νὰ τὸ δουλεύανε καὶ ἀφτὸ ὁ θάνατος κ' ἡ Ζωὴ. Μιὰν ἄλλη πάλι στιγμή τὸ κεφάλι τῆς γριὰς γκρέμισε μὲ τόσην ὁρμὴ πού πῆγε καὶ χύθηκε μέσα στὰ γόνατά της, γιὰ πάντα θὰ νᾶ-

λεγε ἀφ'αὐτοῦ τρέμαζε κ' ἡ καρδούλα τῆς Ζωὴς σὲ βαθμὸ πού νὰ κουνιόταν οἱ μπερντέδες. Μὰ στὸ λεφτὸ ἀγρίεψε κατακόκκινη ἡ φλογίτσα τοῦ καντιλιού, ὕστερα φούσκωσε μὲ μιὰ μεγάλην ἀνάσα κ' ἔσκασε μ' ἓνα δυνατό πᾶν. Τὰ εἰκονίσματα εἶχανε τρέξει.

Ἡ γριὰ ξαφνισμένη ὀρθώθηκε κ' οἱ Ὑπνοι ξετινάχτηκαν τρομαγμένοι ἀπὸ τὰ βλέφαρά της. Τὴν ἴδιαν ὥρα τὰ πνέματα πού τριγυροῦσαν στὴ σάλλα εἶδαν: μιὰν Ἰδέα ρασοφορεμένη νὰ τρέξῃ ἀπὸ τᾶλλο μέρος καὶ νὰ λήθῃ τῆς γριὰς νὰ πᾶ νὰ τανάψῃ. Ὁ Θάνατος σκύλιασε! Ἐσφιγγε τὰ δόντια του δὲ βάσταζε πιά, σηκώνεται, βάζει τὰ χέρια στὶς τσέπες του πού ἔχει τὰ θανατικά, παίρνει τὴν νταμουλόπλακα καὶ πᾶει καὶ τῆς χτυπᾷ μιὰ τῆς γριὰς στὴν κεφαλὴ. Ἡ γριὰ ἔμεινε στὸν τόπο ξερῇ. Ἡ Ζωὴ ὅμως δὲν καταδέχτηκε νὰ τοῦ μιλήσῃ τοῦ Σιχαμένου τὸν ἄρῃσε νὰ φύγῃ καὶ ἄμα ἔφυγε σίμωσε στὴ γριὰ, πῆρε τὴ χρυσὴ τῆς ψυχὴ καὶ πάησε νὰ τὴν ἀναστήσῃ σ' ἄλλον κόσμον.

Τὸ βράδυ, σὰ γύρισαν στὸ σπίτι οἱ γιοί, οἱ κόρες καὶ τὰ ἐγγόνια τῆς γριὰς, τὴν ἔβραν πεθαμμένη στὸ σκαμνί, ἔκαμαν τὸ σταθρό τους, κ' εἶπαν πῶς πῆγε μὲ καλὸ θάνατο.

N. ΓΙΑΝΝΙΟΣ

ΓΑΥΚΟΝΕΠΙΔΑΣΜΑΤΑ

ΣΚΛΑΒΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

Λέπτερ ἡ καρδιά μου ξεπετᾷ καὶ σὰν τὸ γεράκι τοῦ βουνοῦ ἀπὸ κορφοῦλα γλυκοτῆρᾷ τὴν ὁμορφίαν τῆς φύσης. Καμιά ὥς τὰ τώρα σαῖτιά ἀπ' τὶς ἀλάθευτες ἐκεῖνες πού ἀδιακόπα ξεροβόδεψα σκορπάει τὸ λυσσασμένο ψυχοπαῖδι τῆς Κύπριδας, δὲν τὴν πέτυχε γιὰτὶ πάντα ξέχνοιαστη πετᾷ ψηλά, καὶ στὰ κορφοβούνια φωλεύει. Καὶ κάποτε σὰ χρυσόγαλανη πεταλούδα ἀπὸ ἀνθὸ σὲ λούλουδο κατεβαίνει καὶ ἀφίνει τᾶγνὸ τῆς σίλημα στάδερφια τῆς τὰ ταιριαστὰ στὴν ὁμορφίαν καὶ χάρεῃ μακριὰ ὅμως πάντα ἀπ' τὰ δίχτυα πού μὲ τέχνη τᾶχει ἀπλωμένα τριγύρω ἡ ἐρωτικὴ θεὰ. Πάντα τὸ καλὸ ἀγαπάει, τὴν ὁμορφίαν ζηλεῖ στὴ Ζωὴ, στὴν τέχνη, καὶ στὴ φύση ὅλη. Ἀλλὰ τέτοια λεφτεριά τὴ ζούλια πάντα κεντρεῖ τῆς δόλιας καὶ πεισματάρους θεᾶς, πού ὅλες τὶς καρδιές σκλάβες τῆς θέλει νὰ ξεσέρνουνται στὰ πόδια τῆς καίγοντας λιθανωτὰ καὶ θυμιάματα στὸν αἰώνιο τῆς βωμό.

Τέτοιο μὲ ἔθελε καὶ μένα ἡ θεὰ καὶ δὲν ἔργησε νὰ πετύχῃ. Μόλις τὸ βράδι εἶχαν ἀφίσει τὸ λιμανάκι μας σφυρίζοντας τρελλὰ, καὶ ἡ παρὰ μας ἀφ'αὐτοῦ ἔμαθε τὰ νέα ἀπ' τὶς ἐφημερίδες ἐκάθησε στὴ μικρὴ μας πλατεῖα κάτω ἀπ' τὸ τρεμουλιαστὸ φῶς τοῦ φαναριοῦ πού εἶταν στημένο ἐκεῖ στὴ μέση, καὶ ἄρχισε τὴν κουβέντα τὴν ἀτέλειωτη ἐκεῖνη σὲ γέλια καὶ χαρές. Λόγια ἀπ' ἐδῶ, καλαμπούρια ἀπ' ἐκεῖ, ἔσερνε κ' ἔδινε ἡ λίμα μὲ τὴν ἰδιωματικὴ ἐκεῖνη ζωηράδα πού μόνο ὁ Ρωμιὸς μπορεῖ καὶ τὴν ἔχει. Μόνος ἐγὼ ἔμενα βουβὸς μὲς στὸ ρωμαϊκό κείνο πανδαιμόνιο, καὶ σὰ νὰ καθόμουναι σὲ κάρβουνα, κάποτε σηκώνομουν, γύριζα ἀπ' ἐδῶ, γύριζα ἀπ' ἐκεῖ. Ἀπ' τὸ πουρνὸ μὲ εἶχε πλημμυρίσει μιὰ ἄλογη στενοχώρια. Κάτι γύρευε ἡ ψυχὴ μου καὶ δὲν μποροῦσε νὰ βρῇ. Μιὰ σύφλογη λαχτάρα τρεμούλιαζε μέσα μου. Οἱ θύμησης τῆς περασμένης μου ζωῆς σὰν τικιές ξεγλυστρουσαν μπρὸς ἀπ' τὰ μάτια μου σὰ σὲ κινηματογράφον μέσα, καὶ κάθε μιὰ μὲ μιὰ δίστομη μάχαιρα κεντοῦσε καὶ μιὰ ἐπουλωμένη πληγὴ τῆς καρδιᾶς μου. Ὡς τὶς γλυκοπικρές ἀνάμνησεις τῶν περασμένων χρόνων!

Τὰ γέλια τῶ φίλων μου μὲ πειράζανε. Δὲ μποροῦσα πιά νὰ καθίσω. Παίρνω λοιπὸν ἄδεια καὶ τραβῶ κατὰ τὸν κάθο. Πῆγαινα στὸ δρόμο, καὶ σὰν τὸ λαγωνικὸ σὲ κάθε λαφροπάτημα ἐγύριζα ξεροβόδεζα τὰ μάτια μου στοὺς δρόμους καὶ σοκακία μὴπως καὶ ξεπροβάλλει ἐκεῖνο πού ποθεῖ ἡ καρδιά μου. Ἦφτασα στὸν κάθο, ἐκμύρωνα λίγο τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀκυματιστὴ θάλασσα, πού τὴ χρύσωνε τὸ χλωμὸ μισοφέγγαρο, μὲ τὰ λαμποκοποῦντα ἀστέρια. Γλυκοτῆρῃσα ἔπειτα τὰ ὄνειρέμένα μας νησάκια πού στὴν ἀλαφρὴ κυματωσίᾳ τῆς θάλασσας, — ὅμοια μὲ τὸ πρῶτο γέλιο ροδαλῆς παρθένας, — ἐπλέγανε σὰν ἄγρπνοι δορυφόροι τοῦ νησιοῦ μας. Ἀκουσα τὸ παιχιδιάρικο κυματάκι πού στριφογύριζε στὶς βραχότρυπες καὶ κελάρυζε γλυκὰ γλυκὰ στὰ προπόδια τῶ νησιῶν. Ἀγνάντεψα καὶ πὶο μακριὰ ἐκεῖ πού ἡ ματιά χάνεται στὴν ἀπέραντη γαλαξία ἀνοιχτωσίᾳ, μὴπως καὶ ξεπροβάλλει εἴτε σὰ νεράιδα ἀπ' τὰ νερά, εἴτε σὰν ζωτικὴ ἀπ' τὸ βουνὸ, τὸ κάτι πού ἡ καρδιά στὰ νειάτα τῆς λαχτάρα.

Τοῦ κακού! Μόνον ἡ στριγγιὰ φωνὴ κάποιας κουκουβάγιας — τρανόγλωσσου διαλαλατῆ τῆς νέκρας καὶ κακομοιρίας — μοῦ ἀποκρίθηκε σὰν τὸ κύκνειον τραγούδι σθηνάμενης ἱλιπίδας. Ἐγύρισα πίσω. Φτάνω στοὺς φίλους πού βυθισμένοι στὴν αἰώνια λίμα, δὲ

δέντρο τοῦ θανάτου; Εἶναι ἀδύνατον νὰ εἰπῇ κανεὶς πῶς μιὰ τέτοια ποίηση εἶναι γλυκειά.

— Ἀπαγγεῖλτε μας, εἶπε ἡ Μαρία χαμηλώνοντας τὸ κεφάλι.

Ὁ Ἀστακόφφ ἔρριξε τὰ μάτια πρὸς τὸ ταβάνι, σούρρωσε τὰ φρύδια, πῆρε μιὰ στάση σοβαρὴ, καὶ ἀπάγγειλε τοὺς ἀκόλουθους στίχους. (*)

Σὲ ἄκαρπῃ ἐρμιά κ' ἀφύγωτῃ, καὶ σὲ μιὰ χέρσα γῆ
Φρυγμένη ἀπὸ τοῦ ἀνέμου τάρᾶθμα λιοθόρια
Ὁ Ἀντζάρ ὡσὰν βιγγλάτορας τοῦ τρέμου θὰ στηθῇ
Μέσα στὴν πλάση μοναχὸς κ' ἀπὸ τὸν κόσμον χωρία.
Ἡ φύση ἡ μάνα τῶν στεπῶν, πού ἀλλάζει ὄψη αἰώνια
Σὲ ὥρα ὀργῆς τὸν ἔπλασε, καὶ πύτισε ἄλαφρῶ
Φαρμάκι κάθε ρίζα του, καὶ ὡς μὲ τὰ μαῦρα κλώνια
Καὶ τὸ φαρμάκι ἐξέχυσε θανατερὸν ἄφρῶ
Στὴ φλοῦδα τὴν ἀπόξερη στὴ μεσημέρια κάψα,
Καὶ πρὸς τὸ βράδυ πῆζονε τὰ δάκρυα τῆς φριχτᾶ
Διάφανα, καὶ οὔτε φτέρισμα κ' οὔτε πουλάκιου κλάψα
Δὲν ἀγροικίεται ὀλύγυρα, καὶ οὔτε ἐνὰ ζῶ σκιαχτὰ
Γιὰ νὰ ζυγῶνῃ ἀποκοταεῖ, καὶ μόνο ἡ σφουνίλα

(*) Κάθε ροῦσσος τὸ ξερεῖ ἀπόζω τὸ ποίημα. Στὸ πρωτότυπο δὲν εἶναι δημοσιευμένο γιὰτὶ ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὴ λογοκρισία. Στὸ γαλλικὸ εἶναι πεζὰ μεταφρασμένο.

Οὐρλιάζει ἀπάνω του μὲ ὁρμή, καὶ ὅταν ἄρᾳ διαβῇ

Φεύγει μακριὰθε παίρνοντας τὴν ἔρημ φαρμακίλα.

Κι' ἂν πλανημένο σύννεφο περνᾷ κ' ἀνὰδρoσίσει

Τὰ φύλλα του τὰ ὑπνοτερά, πικροσταλάει νερὸ

Ἀπὸ κλαδιά βαρὴσκωτᾷ καὶ σὲ ἄμμο κερτερό.

Μὲ μιὰ ματιὰ ἐνὰ ἄνθρωπος μὲ προσταγὴ θὰ στείλῃ

Τὸν ἄλλο στοῦ θανατεροῦ δεντροῦ τὸ μαῦρο ὄρομο

Ποῦ θὰ γυρίσῃ παίρνοντας φαρμάκι, ἀνατριγίλα,

Νὰ φέρῃ θανατίσιμον νερὸ καὶ ροῖσιον τρέμο

Κ' ἓνα κλαδί μὲ σ' ἄγγιχτα τὰ μαρμαίμενα φύλλα.

Ἰδρως τὸν τρέχει ὀλόχρονος σὲ παγωμένο αὐλάκι

Ἀπὸ τὸ ἄγνὸ του μέτωπο. Τὸ φέρνει καὶ στὴ γῆ

Λιγαῖε ἀπάνω στὸ ψαθὶ καὶ γύνει μαῦρα δάκρυα,

Καὶ ξεψυχᾷ ὁ ἄμοιρος ὁ σκλάβος στὴν πληγὴ

Τοῦ ἀνίκητου. Κι' ὁ πρίγκηπας ποτίζει μὲ φαρμάκι

Τὰ γρήγορα τὰ βέλη του, τὴ φαρμακίσαν ἄκρη,

Θάνατο σπέρνοντας, ὡῖμῃ, στοὺς ἡσυχᾶς γειτόνους.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν πρώτη στροφὴ, ἡ Μαρία σήκωσε ἀργὰ τὰ μάτια καὶ τὰ κάρφωσε στὸν Ἀστακόφφ. Κι' ὅταν τέλειωσε:

— Γιὰ χάρεῃ, τοῦ εἶπε, ξαναπέστε το.

Ὁ Ἀστακόφφ ἀπάγγειλε πάλι τὸν Ἀντζάρ. Ἡ Μαρία πέρασε στὴν ἄλλη κάμερα. Ὑστερα γύρισε μὲ μιὰ πέννα καὶ χαρτὶ καὶ τοῦ εἶπε:

— Σὰς παρακαλῶ, γράψτε το μου.

— Μ' εὐχαρίστησεν. Μὰ μοῦ φαίνεται πρᾶξενο πῶς αὐτοὶ οἱ στίχοι μπορεῖσαν νὰ σὰς ἀρέσουν. Σὰς τοὺς ἀπάγγειλα μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ σὰς ἀποδείξω πῶς ὅλοι οἱ στίχοι δὲν εἶναι γλυκοί. Νὰ τοι, εἶπε, βάνοντας ἓνας στίχον θανατικὸν στὴν ἄκρη τοῦ ὕστερου. Ἡ Μαρία τὸν εὐχαρίστησε καὶ πῆρε τὸ φύλλον.

Μιστὸ ὥρα ἀργότερα φέρανε τὸ δεῖπνον, καὶ σὲ λίγο καθίνας πῆγε στὴν κάμερα του. Τοῦ κακού ὁ Ἀστακόφφ κατὰ τὸ δεῖπνον δοκίμαζε νὰ κάμῃ τὴ Μαρία νὰ μιλήσῃ. Εἶτανε δύσκολον νὰ πιάσῃ κουβέντα μαζί της. Καὶ τὰ ἀνέκδοτα πού δηγιότανε λίγο ἐνδιαφέρονε τὴν γειτόνισσά του, μόλον πού μεταχειρίζονταν τὶς πὶο διαλεχτὲς ἐκφράσεις. Πλαγιαζοντας ὁ Ἀστακόφφ δὲν μπόρεσε νὰ ξεφύγῃ νὰ μὴ συλλογιστῇ τὴ Μαρία καὶ τὴ Ναντίτζντα. Ὡστόσο θὰ κοιμότανε γλήγορα ἂν δὲ τὸν ἐμπόδιζε ὁ γείτονας τοῦ ὁ Γέγκορ Καπίτονιτς, ὁ ἄντρας τῆς Μαρτρίνας Μαρκόβνας. Εἶτανε γδυμένος καὶ πλαγιασμένος στὸ κρεβάτι του, κ' ἐπιασε μιὰ ἄσωση κουβέντα μὲ τὸ δούλο του. Τοῦκανε μάθημα ἡθικῆς. Κάθε λόγος του ἔφτανε καθαρὰ στ' αὐτίκα τοῦ Ἀστακόφφ. Ἐνὰ λεπτό μεσοχώρισμα χώριζε τὶς δύο κάμερες. «Κράτα

μ' έννοιωσαν πού πέρασα. Τραβώ κανά τὸ μῶλο, καὶ φτάνω κάτω ἀπ' τὰ ζηλεμένα μας μπαλκόνια, πού πολλές φορές μοῦ στάλαζαν τὴν παρηγοριά, σὲ στιγμές υπέρτατης ἀπελπισίας, ξεσκεπάζοντας τὴν ὄψη καμιάς ξανομικλοῦσας παρθένας.

"Ἀχ τὰ βλοημένα τὰ μπαλκόνια! Σὰς μοιάζω στάρχαϊα κείνα ἀγάμματα πού ἔχουνε ὅλη τὴν ὁμορφιά τῆς τέχνης, ἀλλὰ τοὺς λείπει ἡ ψυχὴ· ἔτσι καὶ σεῖς, μὲ τίς ὥραιες πράσινες γλάστρες σας, καὶ τὰ κόκκινα ἢ γαλάζια ἄνθια σας, ἔχετε ὅλες τίς ὥριουσινες τῆς φύσης, ἀλλὰ σὰς λείπει ἡ ζωοδότρα πνοὴ καπιομένης θεᾶς, πού ξαπλώνοντας στὸ θρόνο τῆς νὰ γλυκοσμίγη τὴ θεϊκὴ τῆς πνοῇ μὲ τὸ μεθυστικό σας ἄρωμα. Μ' ὅλα τούτα δὲν παύετε κάποτε πίσω ἀπ' τὰ πηχτοκάδα σας νὰ κρύβετε καμιά ἔρωτι-ἀρα λυγερή—σὰ κανένα κυνηγὸ, πού μὲ τὸ πιὸ ἀλάθευτο ὄπλο, τὴ ματιά τῆς, κυνηγᾷ καρδιές, καὶ ἔτσι κάπως κόβει τὴ μάνητα τοῦ πάθους τῆς, δίχως καν νὰ χύσῃ καμιά σταλοῦλα δροσιάς καὶ σὰ φλογισμένα χεῖλια μας. Κατὰρα τοῦ νησιοῦ μας νὰ πνίγουν τὸν ἔρωτα στὴν κούνια του! Κατὰρα πού θάφτουνε τὴν ἀγάπην, καὶ τὴ ζωὴν ἀντάμα μὲς στὸ θεοσκότεινο καὶ μουχλιασμένο κυδοῦρι τῆς φέτρικης τιμῆς, καὶ ἀνημερίας! "Ἀχ τίς κακίες. "Ἀχ τὰ λειπόψυχα ἀποπαῖδια τῆς σκλαδιάς τῆς ὀλοφταίστρας! "Ἀχ τὰ ἔρμα τὰ μπαλκόνια! Καὶ ἀπόψε μοῦ εἰστε σκοτεινὰ. "Ἔχετε γειά!

Εἶπα ἀφτὰ μόνος μου καὶ σὰ νὰ ξέσκασα κομμάτι, τραβήξα ἴσια στὸ σπῖτι μὲ μιὰ φούρκα, μονάχα πού δὲν ἐκλαίγα ἀπ' τὸν καημὸ μου. "Ἐφτασα στὸ σπῖτι. Ποῦ ὕπνος; "Ὁ νοῦς μου ἄρχισε νὰ βυθίζεται στὸ γλυκονείριασμά του. "Ἀνοιξα τὸ μπαλκονάκι μας καὶ κάθησα. "Ὁζω χαρὰ θεοῦ. Μιὰ μαγική φεγγαρόλουστη βραδιά ἀπ' ἐκείνες πού στὴ γητέφτρα σιγαλιά τῆς ἡ καρδιὰ πλέκει τὰ πιὸ χρυσὰ τῆς ὄνειρα. Τὸ μπαλκονάκι μας, μὲ τὴ μυρουδάτη μαντζουράνα του, εἶναι σὲ μιὰ παραμερηγωνιά κρυμμένο. Μ' ὅλα τούτα δὲ μ' ἐμποδίζει νὰ βλέπω τὸ λιμανάκι μας, σὰν ἓνα γιαννίνο γύρο. Δὲν ἐμοιάζε πιά σὲ θάλασσα πρὸς τ' ἓνα θεότρανο καθρέφτη πού καθρέφτιζε μέσα του τὸ νησάκι μας, σὲ μιὰ παγωμένη λιμνίτσα πού στὴν ἀσάλεφτη πανωσιά τῆς φωλιάζανε ψαροκίκα, τὰ μόνια τρανόλαλα μαρτύρια τῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς πού μακριὰ ἀπ' τὸ ὑπνάρκιο καὶ ρέμπελο νησί μας σπαρταρᾷ—σὰν θαλασσοπνιγμένο ναυτοπούλο—μέσα σὰ θαλασσοδαρμένα κείνα θεριά τοῦ πελάγου, πού μεγαλάρ-

μενα νύχτα καὶ μέρα ξανοίγουνε δρόμους στ' ἀτέλειωτο πέλαγο.

"Ἀντίκρου τὸ βουνὸ μὲ τίς δυὸ τίς κορφοῦλες, ξαπλώνουνταν σὰ μιὰ καμῆλα γονατισμένη, καὶ τὰ σπῖτια πού εἶναι σκαλωμένα στὸ ριζοδοῦνι πέρα εἴτανε βυθισμένα σὲ μιὰ σταχτόμαυρη καταχνιά, γιατί τὸ φεγγαράκι γέροντας πιά σὰ οὐρανοθέμελα δὲ πρόφτανε νὰ φωτίξῃ ὅλα παρὰ τὰ ἄσπρα μέτωπα μερικῶν. Κάτι φῶτα πού ἀργυροσκέβαν μὲς στὴν καταχνιά, λὲς καὶ σοῦ ἐδειχναν τὴν ὄψη παλιοῦ νεκροταφείου μὲ τίς θαμπὲς καντῆλες του. Παντοῦ βαθιοσιγασιά. Ψυχὴ δὲν πάλεβε πουθενά. Παρὰ μόνον κάπου κάπου κανένα οὐρακισμὰ σκύλλου ἄγρια ἀγρια ἀντιλαλοῦσε πέρα ἢ λαγκαδιὰ μὲς στὴν ἑρμιά τῆς νύχτας. Κανένα ἀπ' αὐτὰ δὲ στάθηκε ἱκανὸ νὰ σταλάξῃ στὴν καρδιὰ μου οὔτε μιὰ σταλιά παρηγορίας. Τὸ μάτι μου δὲν ἐννοῦσα νὰ ξεκολλήσω ἀπ' ἓνα μικρὸ μπαλκονάκι ἀντίκρου, πού τὸ ἔλουζαν οἱ χλωμὲς ἀχτιδιὲς τοῦ φεγγαριοῦ. "Ἐκεῖ εἶχα τὸ νοῦ μου. "Ἐκεῖ τὴν προσοχή μου, σὰ νὰ πρόκειτο τὸ κάτι τῆς ψυχῆς νὰ φυτρώσῃ ἀπ' ἐκεῖ. Ἐάφνου ἔνοιξε ἡ μπαλκονόπορτα τοῦ μπαλκονιοῦ ἐκείνου, καὶ σὰν ἀγγελοῦδι ἀπ' τὴν κόλαση—ὅπου εἶχε πάγει γιὰ μιὰ δουλειὰ τοῦ Θεοῦ—ξεπροβάλλει μιὰ νεράιδα, μὲς σὲ μιὰ ἀχτιδόλερφη φορεσιά. Δεῖλὰ δεῖλὰ, σὰ νὰ σέβουνταν τάχα τὸν ὕπνο τῆς φύσης, προχωρεῖ καὶ στηρίζεται σὰ κάγκελα. Σηκώνει τὰ μάτια τῆς στὸν οὐρανὸ ἀγνάντια, καὶ ἀρχίζει σ' ἓνα γλυκύτατο τόνο—συμπληρώνοντας τὴν ἁρμονία τῆς φύσης—νὰ λέγῃ τὰ πικρά τῆς παράπονα στὸ ταιριαστό τῆς ἀδέρφι, πού τὴ στιγμὴ ἐκείνη μ' ἓνα κρυφὸ καμάρι παρηγορῶντας τάχα τὴ νὰ τὴν ὁμορφῇ, ἐχάιδεβε τὰ ξανθὰ τῆς μαλλιάκια, πού μὲ χάρη στεφάνωναν τὸ παρθενικὸ τῆς μέτωπο. Ἐάπλωσε ἓνα μαγνάδι στὴν πλάση ὅλη ἡ κόρη, πού ἔκαμνε τὸ ἀεράκι καὶ σὲ λίγωνε, τὸ φεγγαράκι καὶ σὲ θάμπωνε, τὴ φύση καὶ σὲ γήτεβε.

Τρόμαξα, νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια, καὶ ἄθελα τραβήχτηκα σὲ μιὰ σκοτεινὴ γωνιά, γιὰ νὰ ξετάσω καλλήτερα τὴν ὁμορφιά τῆς κόρης. "Ἀλλ' ἀνάθεμα τὴ νύχτα! Δὲ μ' ἄφινε νὰ ξεδιαλύσω καλὰ καλὰ τὰ σύνυγρα καὶ ἀργοςάλεφτα ἐκείνα μάτια, πού τότες φορές μὲ μάγεψαν—τὰ ἔβλεπα τώρα σὰ δυὸ διχμάντια πού ἀχτιδέψανε σὲ κρουσταλλένιο πέλαγο. Τὸ νεραϊδοκάμωτο ἐκεῖνο κορμί, μοῦ τὸ ἔκρυβε μιὰ κατάλερφη αἰθερόπλαστη μπλοῦζα ἀπὸ πάνω ὡς κάτω καὶ μόνον τὸ μαρμαρένιο τῆς λαιμοῦ, μὲ τὸ

μισὸ τῆς στήθος λυπήθηκε νὰ κρύψῃ. Κι ὅμως ἔβλεπα καλὰ καλὰ τὰ ψιλογραμμένα κείνα φρύδια πάνω στὸ πέλαγο τῶ ματιῶ τῆς, μὲ τὴ ροδόβαφθ θωριά τοῦ προσώπου. Λὲς καὶ ἐμοιάζαν στὸ πρῶτο τέταρτο τοῦ φεγγαριοῦ πού ξεπροβάλλει κάτω ἀπ' τὸ πέλαγο καὶ λάμπει μὲς στὴ γαλάζια θωριά τ' οὐρανοῦ. Στάθηκε κάμποσο ἡ θεά. Καὶ ἔπειτα σὰ νὰ κουράστηκε, πῆρε τὴν καρέκλα πού ἔφερε, καὶ κάθισε στηρίζοντας τὸ κεφάλάκι τῆς στὸ δεξιὸ τῆς χέρι. Τότε ἄφησε νὰ κρέμεται ὅζω ἀπ' τὰ κάγκελα κάτω ἀπὸ τὴν ἔσπρη μπλοῦζα ἓνα τορνευτὸ ποδαρακί, λεύρετο ἀπὸ παντοῦφλα, πού στὸ σκέπαζε μονάχα μιὰ λεπτὴ μάδρη κάλτσα ἴσα μὲ τὸ γόνατο. Κάμποσα λεπτὰ ἄκουγα τὸ βαθὺ καὶ ἥσυχο ἀνασασμὸ τῆς, πού σὰν ἀγγελικὸ τραγοῦδι γοργόλαμνε στὸν αἰθέρα, καὶ ξεφυχοῦσε ψηλὰ σὰ συννεφάκια. Τὴ θέλει τάχα τέτοια ὥρα ἀρτὴ ἐδῶ, σὰν τ' ἀηδονάκι πού ἔχασε τὴ φωλιά καὶ νυχτώθηκε ὅζω! Τὴ βαρυσταίνει ἀραγες καὶ ραγίζει καρδιές, σὰν τὸ περιστέρι πού ἔχασε τὸ ταῖρι του! Μήπως κ' ἀφτὴ ἔρθε γυρεύοντας τὸ κατὶ! "Ἡ εἶταν τὸ κατὶ πού γύρεβε ἡ ψυχὴ μου! Δὲν πρόφτασα νὰ τελειώσω τὸ συλλοισμό μου καὶ ἀναγκάστηκα νὰ βῆξω. Τρόμαξε ἡ νεράιδα καὶ σάρωσε τὸ μαγνάδι τῆς. "Ἐπαψε ἡ γοητεία. Καὶ μιὰ ματιὰ ἀντάμωσε τὴ δική μου. Λιγώθηκε ἡ καρδιὰ μου σὰ νὰ τὴ βρῆκε πέρα καὶ πέρα μιὰ φαρμακεμένη σαιτιά. Κ' ἀμέσως σπαρταρώντας ξεπήδησε, ὄχι πιά σὰ λειψότερο γεράκι, παρὰ σὰ σκλάβο περιστέρι, μὲ τὴ σάϊτα στ' ἀριστερὸ πλευρό. Πέταξε καὶ φώλιασε στὴ φωλιά πού εἶταν γι' ἀρτὴ χτισμένη. "Ἡ καρδιὰ σκλαβώθηκε!.....

"Ἀχ τὸ λυσσιασμένο ψυχοπαῖδι τῆς Κύπριδας!.....

Καστελλόριζο.

ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

KARL KRUMBACHER: Die Photographie in Dienste der Geisteswissenschaften...Leipzig...1906. Σελ. 80. Σελ. 60.

Τὸ καινούργιο αὐτὸ ἔργο τοῦ κ. Κρουμπάχερ εἶναι τράβηγμα—ἀπόσπασμα καθὼς λέμε μὲ ὅσο καθαρευουσιάνικο—ἀπὸ τὴ Neue Jahrbücher für das klassische Altertum, geschichte und deutsche Literatur, ἀπὸ τὸν τόμο τοῦ

τὸ κερί μπροστά σου, ἔλεγε ὁ Καπίτονις μὲ μιὰ κλαψιάρικη φωνή, κράτα το μὲ τρόπο νὰ βλέπω τὸ πρόσωπο σου. Κράτα το σὰ στήθια σου μπροστά. Μ' ἔκαμες ν' ἀγουρογεράσω, ἔνθρωπε ἀσυνείδητε, νὰ γεράσω ναί».

— "Ἀπὸ τί σὰς παρακαλῶ σὰς ἔκαμα νὰ γεράστε Γέγκορ Καπίτονις, σὰς ἔκαμα νὰ γεράστε; ἀποκρίθηκε ἡ ἑρὴ κι' ἀποκοιμισμένη φωνὴ τοῦ δούλου.

— "Ἀπὸ τί; Θὰ σοῦ εἰπῶ ἀπὸ τί. Πόσες φορές σοῦ εἶπα, Μίτκα, σοῦ εἶπα, σὰν ἔρχεσαι μαζί μου σὲ κανένα μέρος πού πάμε γιὰ βίζιτα, παῖρνε πάντα μαζί σου μιὰ μένα δυὸ ρούχα γιὰ ν' ἀλλάζω...πρὶν πάντω...Κράτα τὸ κερί μπροστά σὰ στήθια σου νὰ σὲ βλέπω...προπάντω τὰ σώρουχα...καὶ τί ἔκαμες σήμερα;

— Τί;

— Τί; Αὔριο τί θὰ φορέσω;

— "Ὅ,τι φοράτε καὶ σήμερα.

— Μ' ἔκαμες νὰγουρογεράσω, ληστή, μ' ἔκαμες νὰ γεράσω...Σήμερα ἀκόμα δὲν ἤξερα τί νὰ γίνω μὲ τὴ ζέστη...κράτα τὸ κερί...καὶ μὴν κοιμάσαι ὅταν ἀφέντης σου σοῦ κάνει τὴν τιμὴ νὰ κουβεντιάξῃ αὐτὸ σου.

— Μὰ ἡ Ματρώνα Μαρκόβνα μοῦ εἶπε πὼς ἐ-

φτάνανε. «Γιατί, εἶπε, παίρνεις τόσα πράγματα μαζί σου; "Ἐτσι χαλιώνεται τὰ πράγματα».

— "Ἡ Ματρώνα Μαρκόβνα; Εἶναι δουλειὰ τῶν γυναικῶν νὰ βάνουνε τὴ μύτη τους σὲ τέτοια πράγματα; "Ὅλοι σας, ὅλοι σας μὲ κάματε νὰ γεράσω.

— Μὰ κι' ὁ Γιακχίμ, ἔτσι μοῦ εἶπε, τὸ ἴδιο.

— Πὼς εἶπες;

— Λέω πὼς ὁ Γιακχίμ, τὸ εἶπε.

— "Ὁ Γιακχίμ, ὁ Γιακχίμ ματάλεγε ὁ Γέγκορ Καπίτονις μ' ἓνα τόνο φοβέρας. Κοίταξε καί, οἱ ἐλκεῖνοι καὶ οἱ ἄνομοι, πού δὲν ξέρουνε οὔτε ρούσικα νὰ μιλήσουνε! Γιακχίμ, τί θὰ εἶπῃ Γιακχίμ;...Γιεφὴμ μπορεῖς νὰ εἰπῇς μωρὲ, γιατί...μὲ καταλαβαίνεις καλὰ;...Τοῦτο τὸνομα εἶναι ἄγιον, κ' εἶναι Γιεφὴμ ρωμαῖκα εἶναι Ἐφῆμιος...Τ' ἀκούς; Σὰν βιάζεστε κανέναν βεβαίως θὰ εἰπῇ Γιεφὴμ, μὰ ποτὲ Γιακχίμ. Μὲ κάματε ὅλοι σας νὰ γεράσω, ληστές...Κράτα τὸ κερί!»

Καὶ γιὰ πολλὴ ὥρα ὁ Γέγκορ Καπίτονις ξακολούθαε νὰ σωφρονίζῃ τὸ δούλο του, μόνον πού ὁ Ἀστακόφφ ξερόδῳχε καὶ συχναναστέναζε γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουνε. Τέλος ὁ γέροντας τοῦ ἐδίωξε τὸ δυστυχισμένο του Μίτκα κ' ἐκοιμήθηκε. Μὰ ὁ Ἀστακόφφ

δὲν ἀλαφρώθηκε ὁλότელαι. "Ὁ Γέγκορ εἶχε συνήθιο του νὰ ρουχονίζῃ μὲ κάποιον τρόπο, πότε βαθεῖα καὶ πότε ψηλά πού τὸ μεσοχώρισμα φρινότανε σὰ νὰ ἔτρεμε. Κι' ἀκόμα ὁ ἄγερας τῆς μικρῆς κάμαρας πού κοιμότανε ὁ Ἀστακόφφ εἴτανε βαρὺς καὶ κλεισμένος. Γιὰ σκέπασμα εἶχε μιὰ μπατανία. Δὲ μπόρεσε νὰ κρατηθῇ καὶ σηκώθηκε. "Ἀνοιξε τὸ παραθύρι κι' ἄρχισε νὰναπνέῃ μ' ἀναγάλλιαση τὸ δροσερὸ αἶρα τῆς νύχτας. Τὸ παραθύρι τοῦ ἔβλεπε στὸν κήπο. "Ὁ οὐρανὸς εἴτανε καθαρὸς καὶ τ' ὀλόγιμο φεγγάρι πότε καθρεφτιζότανε ὀλοστρόγγυλο στὴ λίμνη, πότε ξεχυνότανε σὲ μακρυὰ ἀχτινόβολα δεμάτια χρυσομένα, σπιθίζοντας σιγά-σιγά. Μέσα σὲ μιὰ ἀπὸ τίς στρατεῦλες τοῦ κήπου ὁ Ἀστακόφφ εἶδε μιὰ μορφὴ γυναικία, καὶ σὰν τὴ κοίταζε προσεχτικῶς, ἀναγνώρισε τὴ Μαρία. Στεκότανε ἀκίνητη καὶ τὸ πρόσωπο τῆς τὸ χλωμὸ φωτιζόταν ἀπὸ τίς ἀχτινὲς τοῦ φεγγαριοῦ. Ἐκφονικὰ ἄρχισε νὰ μιλή. "Ὁ Ἀστακόφφ ἔγυρε τὸ κεφάλι μὲ προφύλαξη. "Ἀκούσε τ' ἀκόλουθα λόγια: «Μὲ μιὰ ματιὰ ἓνας ἄνθρωπος μὲ προσταγὴ θὰ στείλῃ τὸν ἄλλο στὸ θανατεροῦ δεντροῦ τὸ μαῦρο δρόμον».

— Γιὰ φαντάσου, ἔλεγε μέσα του, οἱ στίχοι μου τῆς κάμανε ἐντύπωση.